

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa uzruna
Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 72. sesijā
Ņujorkā 2017. gada 20. septembrī

“Koncentrēšanās uz cilvēkiem: centieni nodrošināt mieru un pienācīgu dzīvi visiem cilvēkiem uz ilgtspējīgas planētas”

Priekšsēdētāja kungs, ekselences!

Apvienoto Nāciju Organizācija ir un būs galvenā platforma daudzpusīgumam un uz noteikumiem balstītai globālajai kārtībai. Šī ir vieta, kur visas tautas sanāk kopā, lai uzņemtos kopīgu atbildību par mieru un drošību, cilvēktiesību ievērošanu un ilgtspējīgu attīstību, kā arī sadarbotos labākas nākotnes labā.

ANO kā vienīgajai patiesi globālai organizācijai jābūt spējīgai efektīvi reaģēt uz nopietnajiem globāliem izaicinājumiem, ar kuriem mēs saskaramies: reģionālie konflikti un humanitārās krīzes, terorisma draudi un nedrošība saistībā ar migrāciju, klimata pārmaiņas un nabadzība. Visu šo izaicinājumu centrā ir indivīdi un viņu vajadzība pēc miera un pienācīgas dzīves. Mums jāspēj apmierināt šīs vajadzības – gan katrai no valstīm atsevišķi, gan ar Apvienoto Nāciju Organizācijas palīdzību.

Nav noslēpums, ka organizācija ir kļuvusi pārāk sarežģīta un birokrātiska, lai spētu ātri reaģēt uz mūsdienu izaicinājumiem. Daži pat domā par tās uzticamību un lietderību. Latvija arī vēlas, lai Apvienoto Nāciju Organizācija kļūtu efektīvāka, pārredzamāka un elastīgāka, lai tā varētu pozitīvi un reāli ietekmēt cilvēku dzīvi pasaulē.

Kaut arī jaunākie vispasaules nolīgumi ir parādījuši, ka ir iespējama efektīva daudzpusējā sistēma, mums ir jāpanāk, ka ANO vērtības un mērķi ir tuvāk cilvēkiem. ANO jā saglabā, bet dažos gadījumos pat jāatgūst, pilsoņu un dalībvalstu uzticība tās spējai novērst un reaģēt uz krīzēm, kā arī veicināt uz noteikumiem balstītu pasaules kārtību.

Jaunais ANO ģenerālsēkretārs Antoniu Guterrešs tika ievēlēts pārmaiņu laikā. Latvija atzinīgi vērtē viņa iecelšanu un pilnībā atbalsta viņa redzējumu par efektīvāku Apvienoto Nāciju Organizāciju. Ģenerālsēkretāra darbības un idejas saistībā ar kvalitatīvām pārmaiņām un reformām ANO ir ļoti iedvesmojošas pazīmes. Reformas nekad nav viegls uzdevums, taču ar pacietību, skaidri noteiktiem mērķiem un ANO sistēmas un dalībvalstu savstarpēju sadarbību tas ir iespējams. Mēs pilnībā atbalstām ģenerālsēkretāru visos viņa centienos.

Priekšsēdētāja kungs!

Visi cilvēki šajā pasaulē ilgojas pēc miera. Stabila un droša vide ir būtiska, lai cilvēki varētu pilnīgi realizēt savu potenciālu. Pārāk daudzās vietās pasaulē konflikti, šķiet, nekad nebeidzas. Tiek pārkāpti starptautisko tiesību pamatprincipi, tiek mainītas valstu robežas, pielietojot spēku, un tiek zaudētas cilvēku dzīvības. Pārāk bieži ANO nav spējusi novērst konfliktus, pārtraukt zvērības vai nodrošināt mieru. Pārāk bieži līdzekļi tiek iztērēti krīžu vadībai un reaģēšanai, nevis to novēršanai.

ANO Drošības padomei ir īpaša atbildība par miera nodrošināšanu. Tās locekļiem, jo īpaši dalībvalstīm ar veto tiesībām, būtu jānostāda nevirtota globālo problēmu risināšana pāri savām nacionālajām interesēm. Cilvēki uztver ANO Drošības padomes neveiksmes kā ANO neveiksmes. Mēs nevaram cerēt uz palīdzību ANO, ja tās Drošības padome nenodrošina rezultātu. Latvija arī atkārtoti priekšlikumu veikt reformas Drošības padomē, kas jau sen bija nepieciešamas.

Kopš pirmās darba dienas savā amatā ANO ģenerālsēkretārs ir stingri aicinājis nodrošināt mieru un novērst konfliktus, un mēs pilnībā atbalstām viņa centienus. ANO darbībai ir jābūt koncentrētai uz konfliktu novēršanu, lai bažas izraisošas situācijas nekļūtu nekontrolējamas. Mūsu kopējā

prioritāte ir cilvēku dzīvību glābšana un cilvēka cieņas saglabāšana ir mūsu kopējā prioritāte.

Konfliktu novēršanas instrumenti jau sen ir pieejami, tostarp ANO Statūti (jeb Harta). Bet mums jāpāriet no virspusējas saistības saglabāt uz noteikumiem balstītu globālo kārtību uz darbību, lai šo kārtību atjaunotu tajās vietās, kur tā tiek pārkāpta. Latvija turpinās veicināt demokrātiju, labu pārvaldību, cilvēktiesības un tiesiskumu kā galvenos priekšnoteikumus globālās stabilitātes nodrošināšanā.

Mūsdienās drošība patiesi ir kļuvusi par globālu jautājumu. Jo īpaši, Latvija ir dziļi noraizējusies par masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanu un kodolieroču izmantošanas draudiem.

Ziemeļkorejas rīcība ir palielinājusi nedrošību pasaulē. Latvija stingri nosoda visus Ziemeļkorejas īstenotos kodolizmēģinājumus un ballistisko raķešu palaišanu, kā arī tās nepārtraukto provokatīvo retoriku. Mēs aicinām Ziemeļkoreju atgriezties pie ticama un jēgpilna dialoga ar starptautisko sabiedrību un atturēties no turpmākām darbībām, kas varētu palielināt reģionālo spriedzi.

Galvenais ir rast mierīgu un diplomātisku risinājumu šai situācijai. Pa to laiku visām valstīm ir pilnībā jāīsteno attiecīgās ANO Drošības padomes rezolūcijas.

Ķīmisko ieroču izmantošana Sīrijā, kas acīmredzami pārkāpj Sīrijas kā Ķīmisko ieroču aizlieguma konvencijas līgumslēdzēja puses saistības, ir nožēlojams noziegums, kas ir jāizmeklē pilnā mērā un jāsauc pie atbildības vainīgie.

Latvija pastāvīgi ir aicinājusi uzņemties atbildību par šiem uzbrukumiem - atbildību, kas ir cieši saistīta ar visas starptautiskās sistēmas uzticamību. Šī iemesla dēļ Latvija ir atbalstījusi Starptautisko, neitrālo un neatkarīgo mehānismu, lai palīdzētu par Sīrijā pastrādāto smago noziegumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā. Mēs turpināsim atbalstīt Sīrijas iedzīvotājus un ANO vadīto politisko procesu, lai panāktu šā vairāk nekā ieilgušā asiņainā konflikta politisku risinājumu.

Globālais terorisms ir viens no nopietnākajiem draudiem starptautiskajam mieram un drošībai. Globālās koalīcijas neatlaidīgie centieni uzveikt Daesh ir samazinājuši Daesh potenciālu visās frontēs.

Latvija atzinīgi vērtē būtiskas uzvaras, piemēram, Mosulas atbrīvošanu Irākā. Tomēr mūsu cīņa vēl nav galā, un mums ir jādomā par jaunām stratēģijām un jāpasargā arvien jaunas jomas, jo terorisma draudi kļūst asimetriski un izklidēti visā pasaulē.

Papildus militārajam spēkam mums ir jāturpina novērst ārvalstu teroristu kaujinieku plūsmu, likvidēt to finansēšanas tīklus un apkarot interneta un klātienē propagandu, kas jauniešiem paver ceļu uz radikalizāciju.

Mēs esam priecīgi, ka šī gada jūlijā stājās spēkā papildu Rīgas protokols par ārvalstu terorisma kaujiniekiem, kas tika parakstīts pie Eiropas Padomes Konvencijas par terorisma novēršanu. Mēs mudinām vairāk valstu pievienoties šim dokumentam, lai novērstu draudus, kas skar izcelsmes un galamērķa valstis.

Atbrīvoto teritoriju stabilizācijai Sīrijā un Irākā būs nepieciešams starptautiskais atbalsts, lai bēgļi un iekšzemē pārvietotās personas varētu atgriezties mājās un sākt savu dzīvi no jauna. Latvija nodrošina apmācību Irākas drošības spēkiem un finansiālu atbalstu stabilizācijas centieniem.

Priekšsēdētāja kungs!

Jaunu konfliktu novēršanai ļoti būtiska ir pašreizējo konfliktu atrisināšana. Mums ir jāaglabā stingra nostāja attiecībā uz noteikumos balstītu drošības kārtību Eiropā. Visām valstīm, tostarp Krievijas Federācijai, ir jāievēro neatkarīgu valstu teritoriālā integritāte.

Krievijas nepamatota agresija pret tās kaimiņvalstīm ir nopietns starptautisko drošības noteikumu pārkāpums. Jebkurš agresors, kurš uzsāk un uztur šos konfliktus, ir jāsauc pie atbildības par starptautisko tiesību pārkāpumiem.

Mierpilna konflikta atrisināšana Ukrainā un Ukrainas suverenitātes un teritoriālās integritātes ievērošana ir Latvijas prioritāte. Krievijas nepārtraukto agresiju Ukrainas austrumos un pretlikumīgo Krimas un Sevastopoles aneksiju nevar uzskatīt par pašsaprotamu.

Mēs atbalstām diplomātiskos centienus atrisināt krīzi Normandijas formātā un Trīspusējās kontaktu grupas ietvaros, lai panāktu, ka visas iesaistītās puses pilnībā izpilda Minskas vienošanās. Starptautiskajiem novērotājiem ir jānodrošina pieeja Krimai, un nekavējoties jāpārtrauc cilvēktiesību pārkāpumi pret Krimas iedzīvotājiem, ieskaitot Krimas tatārus.

ANO kopā ar attiecīgajām reģionālajām organizācijām jāturpina sava iesaiste un saistības veicināt Kalnu Karabahas, Piedņestras, Abhāzijas un Dienvidosetijas ieilgušo konfliktu atrisināšanu.

Priekšsēdētāja kungs!

Pagājušajā gadā savā uzrunā es uzsvēru, ka attīstības un drošības mijiedarbības stiprināšanai jāklūst par mūsu misiju. Mūsu prioritātei ir jābūt miera un pienācīgas dzīves nodrošināšanai ikvienam cilvēkam, ieskaitot visneaizsargātākos cilvēkus mūsu vidū.

Mums jārisina galvenie cēloņi, kas apgrūtina mūsu ceļu uz ilgtspējīgu attīstību. Ja turpinās konflikti, grūtības un nabadzība, turpinās pieaugt arī migrācijas apmēri un bēgļu plūsma. Nevar vienkārši ignorēt tālejošo klimata pārmaiņu ietekmi uz globālo drošību. Mums ir jāturpina mūsu kopīgā apņemšanās cīņā pret klimata pārmaiņām, lai nākamās paaudzes varētu dzīvot uz mūsu planētas ilgtspējīgā veidā. Latvija ir apņēmusies īstenot Parīzes līgumu pilnā mērā.

Tagad ir laiks izstrādāt ANO Ilgtspējīgas attīstības programmas līdz 2030. gadam īstenošanas mehānismus. Tas ir jā dara visos līmeņos - nacionālā, reģionālā un globālā līmenī, patiesi sadarbojoties ar visām ieinteresētajām pusēm. Mēs atzinīgi vērtējam pašreizējo ANO attīstības sistēmas pārskatīšanu, lai sasniegtu vērienīgos Ilgtspējīgas attīstības programmas līdz 2030. gadam mērķus.

Nākamajā gadā ANO Augsta līmeņa politiskā forumā par ilgtspējīgu attīstību Latvija iesniegs Brīvprātīgu nacionālo pārskatu par Ilgtspējīgas attīstības programmas līdz 2030. gadam ieviešanas gaitu. Mūsu valsts uzmanības lokā vispirms ir cilvēki, jo tas novedīs pie ilgtermiņa attīstības ieguvumiem.

Latvija ir gatava dalīties savā pieredzē par Ilgtspējīgas attīstības programmas līdz 2030. gadam īstenošanu, izmantojot attīstības sadarbības iespējas.

Stiprinot mūsu partnervalstu kapacitāti, mēs prioritāri izvirzām reformas labas pārvaldības un valsts sektora jomā, korupcijas novēršanu un iekļaujošas ekonomiskās izaugsmes veicināšanu, tostarp stiprinot sieviešu iespējas.

Priekšsēdētāja kungs!

Lai baudītu mieru un attīstību, mūsu sabiedrībām ir vajadzīga telpa un institūti brīvām, atklātām un apgaismotām sabiedriskām debatēm, kur var meklēt patiesību, dalīties zināšanās un atklāt melus. Šī pārlicība ir arī mūsu pieejas pamatā cīņā pret mērķtiecīgu un ļaunprātīgu propagandu un dezinformāciju, kas nāk no gan valsts, gan nevalstiskiem avotiem. Mūsu atbilde uz šo izaicinājumu - vēlreiz apstiprināt vārda brīvības, preses un plašsaziņas līdzekļu neatkarības pamatprincipus.

Gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī mēs esam apņēmušies atbalstīt neatkarīgu, profesionālu, atklātu un objektīvu plašsaziņas līdzekļu un žurnālistikas attīstību, mūsu sabiedrību noturības stiprināšanu, ieguldot līdzekļus kritiskās domāšanas prasmju, kā arī plašsaziņas līdzekļu un informācijas lietotprasmju uzlabošanā.

Nobeigumā ļaujiet man atkārtot, ka Latvija joprojām aizstāv daudzpusējās sistēmas principus un tic efektīvai un iedarbīgai Apvienoto Nāciju Organizācijai, kas vadās no vērtībām, uz kurām tā pirms daudziem gadiem tika dibināta. Ir pienācis laiks ANO pielāgoties mainīgajai globālajai videi, koncentrēties uz prioritātēm un nodrošināt rezultātus. ANO ģenerālsēkretārs nevar to paveikt viens pats. Mums visiem jāsadarbojas, lai nodrošinātu, ka mūsu organizācija darbojas labāk un atbilst tās paredzētajiem mērķim.

Paldies par jūsu uzmanību!